

Asia: VN/22448/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Kilpailu- ja kuluttajavirastolta (KKV) lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Kilpailu- ja kuluttajavirasto toteaa lausuntonaan seuraavan.

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdotetaan, että Valtiokonttorista annetun lain 2 §:n 5 kohtaa tarkennetaan siten, että Valtiokonttorin tehtävänä on tuottaa valtionhallinnon analysointi- ja raportointipalveluja sekä julkaista palveluissa tuotettua tietoa yleisessä tietoverkossa ohjauksen ja johtamisen tueksi sekä valtion toiminnan ja varojen käytön tehokkuuden ja avoimuuden varmistamiseksi. Lisäksi Valtiokonttori tuottaa analyyskejä valtioneuvostolle valmistelun ja päätöksenteon tueksi. Voimassa olevan valtiokonttorista annetun lain 2 §:n 5 kohdan mukaan valtiokonttorin tehtävänä on tuottaa valtionhallinnon

analysointi- ja raportointipalveluja valtioneuvostolle valmistelun ja päätöksenteon tueksi. Muutos selkeyttää Valtiokonttorin analysointi- ja raportointipalvelutehtävää tiedonsaantioikeuksien perusteena sekä tehtävään liittyvien tietojen julkaisemista.

Osana analysointi- ja raportointipalvelutehtävää Valtiokonttori ylläpitää Tutkihallintoa.fi-palvelua, joka kokoaa yhteen verkkopalveluun muun muassa julkisen hallinnon hankintatietoja. KKV:n tehtävänä on hankintalain ja erityisalojen hankintalain soveltamisalaan kuuluvien julkisten hankintojen lainmukaisuuden valvonta. Kuka tahansa voi tehdä KKV:lle maksutta toimenpidepyynnön tai jättää virastolle vihjeen hankintalain vastaisesta toiminnasta. Vihjeet ja toimenpidepyynnöt ovat virastolle tärkeä tietolähde hankintalain noudattamisen valvonnassa, ja virasto käynnistää tarvittaessa vihjeiden ja toimenpidepyyntöjen perusteella tarkempia selvityksiä. Esimerkiksi vuonna 2023 KKV vastaanotti yhteensä noin 210 vihjetä ja sille tehtiin 31 toimenpidepyyntöä. Se, että KKV:lle jätetään jatkossakin runsaasti laadukkaita vihjeitä ja tehdään aktiivisesti toimenpidepyyntöjä hankintalain vastaisesta toiminnasta, edellyttää, että julkisia

hankintoja koskevaa tietoa on saatavilla avoimesti ja sitä, että tieto on laadultaan mahdollisimman kattavaa, vertailukelpoista ja ajantasaista. KKV voi hyödyntää Valtiokonttorin avoimesti julkaisemaa tietoa myös suunnitellessaan julkisten hankintojen valvontatoimintaa ja sen painopisteitä. KKV:n arvion mukaan Valtiokonttorin analysointi- ja raportointipalvelutehtävään ja siihen liittyviin tiedonsaantioikeuksiin ehdotetut muutokset tukevat ja edistävät julkisten hankintojen yleistä avoimuutta sekä KKV:n julkisten hankintojen valvontatoiminnan edellytyksiä ja KKV pitääkin ehdotettuja muutoksia kannatettavina.

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdotetaan, että Valtiokonttorista annetun lain 2 §:n 9 kohdassa säädetään Valtiokonttorille muun muassa hankintatoimea koskeva kehittämistehtävä. KKV pitää hankintatoimen kehittämistehtävää kannatettavana, ja kiinnittää huomiota siihen, että Valtiokonttorilla on suhteellinen etu nimenomaan hankintojen tietovarannon ja tiedolla johtamisen kehittämisen osalta. KKV pitää tärkeänä, että muilta osin vastuu julkisten hankintojen kehittämisestä jakautuu laajemmalle joukolle, kuten KKV:lle ja tutkijayhteisölle. Esimerkiksi hankintamenetelmien tutkiminen ja kehittäminen

ovat jo nyt osat KKV:n toimintaa.

KKV on julkisia hankintoja koskevassa valvontatoiminnassaan havainnut, että joissain tapauksissa hankintalain noudattamatta jättämisen ja hankintojen kilpailuttamisen laiminlyönnin taustalla vaikuttavat puutteet hankintaosaamisessa ja hankintatoimen organisoinnissa sekä vajavainen hankintasopimusten seuranta. KKV:n arvion mukaan ehdotetulla hankintatoimen kehittämistehtävällä ja paremmalla tietoon perustuvalla johtamisella voitaisiin osaltaan pitkällä aikavälillä ehkäistä laittomia suorahankintoja ja muita suorahankintoihin rinnastuvia karkean virheellisiä tai syrjiviä menettelyitä.

Kirveskoski Johanna
Kilpailu- ja kuluttajavirasto